

jazyk básníkův měl býti týž jako jazyk kupcův nebo advokátův. V tom stýkají se duchové jinak tak disparátní — skuteční protinožci — jako ku př. Stéphane Mallarmé a Henry David Thoreau: Mallarmé, jemuž napsané slovo jest jakýmsi náboženským zaklínadlem, i Thoreau, který cítil tak vroucně tento odklon jazyka psaného od jazyka mluveného, že jej u největších uměleckých děl, u děl antických básníků, chtěl míti absolutním a nepřeklenutelným, a žádal, aby nebyla překládána, a tvrdil, že nemohou býti ani přeložena. Všichni lidé literární kultury věděli, že psáti jest funkcí hieratickou, ornamentální a symbolickou a že žádati tak zvaný ‚sloh přirozený‘, ‚prostý‘, ‚jasný‘, ‚plynný‘, ‚lehký‘, jak se stále u nás papouškuje, není než hrubá nevědomost a drzost nebo nivelační manie.

Všecko, čeho jest jediné třeba, jest dohodnouti se o smyslu slova ‚verbalism‘.

Mně jest verbalistou feuilletonista nebo povídkář, třebas psal skoro jen hlavními větami a třebas článek jeho neměl víc než dvě stě slov, jakmile nemá nic říci a tlachá, a není mně verbalistou Carlyle nebo Ruskin, kteří mají periody často na půl strany, kteří staví větu architektonicky, užívají příznačných motivů a jiných prostředků stylového paralelismu a pracují thematicky a jichž frazis plyne místy širokým proudem jako veletok, rozlévá se v ramena a větví se často se složitostí šípkových keřů. Mně není verbalistou Nietzsche, který rozvíjí, zvláště v prvních knihách, větu veliké tonality a krásného podnebeského lesku, mně není verbalistou Mallarmé, který má někde velmi subtilní syntax — a jest mně verbalistou novinář pan X nebo pan Y, který nejprostšími větami a dvěma sty slovy poví, co mu napadlo, když kouřil po obědě doutník.

Soudím totiž, že na to, co dovede říci pan X nebo pan Y, jest i nejhudšího slovníka a nejhudší syntaxe škoda, že *zde* jsou i ony nepoměrné a zbytečné a že na to, co má říci pan X, stačilo by snad jen deset nebo jen pět slov — a po případě jest škoda i slova jediného: neboť jediné dobře bylo by, kdyby to nebylo vůbec řečeno a vysloveno.

V Praze v lednu 1905.

F. X. Šalda

Poznámka k vydání druhému

Rozšiřuji toto druhé vydání „Bojův o zítřek“ o essay „Tvůrčí činy“, která byla napsána sice až r. 1911, ale rázem svým i povahou svou jest těsně spřízněna s ostatními skladbami této knihy, vytvořenými v letech 1898 až 1904.

Jinak vydávám „Boje o zítřek“ beze změny, opravuje jen zřejmé chyby tiskové: pieta, kterou jsem dlužen dílu své mladosti a již porozumí, kdo má smysl pro epochu životní a její styl.

V Praze v květnu 1914.

F. X. Š.

Poznámka k vydání třetímu

Toto třetí vydání jest rozmnoženo o stať *Auguste Rodin*, slavnostní řeč za mrtvým mistrem, již jsem proslovil po přání „Manesa“ v prosinci r. 1917; jest přirozeným doplňkem stať „Geniova mateřština“, již byla zahájena kdysi jeho pražská výstava.

V Praze v březnu 1918.

F. X. Š.